

Felleskriv til bydelene

Til:	Byrådsavdelingene og bydelene	Felleskriv nr.:	3/2006
Fra:	Byrådsavdeling for velferd og sosiale tjenester	Saksnr.:	200602095-1
Saksbeh.:	Helge Skjetne	Arkivkode:	324
Telefon:	23461596	Utsendt dato:	22.05.2006
		Gjelder fra:	Utsendelse
		Gjelder til:	Inntil videre
		Erstatter:	Nr. 7/2003

RETNINGSLINJER FOR ADMINISTRASJON AV - OG GODTGJØRING FOR ULIKE TILTAK I BARNEVERNET

1. Formål

Formålet med fellesskrivet er å harmonisere praksis bydelene imellom slik at rettigheter og plikter for ulike typer hjelpetiltak blir tilnærmet like innad i Oslo kommune. Retningslinjene er veiledende, og omhandler bruk av ulike typer tiltak i barnevernet, prinsipper rundt bruk av fosterhjem, utvelgelse av tilsynsførere mv., samt administrasjon og godtgjøring for ulike typer tiltak.

2. Fosterhjem

Fosterhjem omtales i Lov om barneverntjenester § 4-22. I praksis deles fosterhjemmene gjerne inn i ordinære fosterhjem, forsterkede fosterhjem og beredskapshjem (se BFD-rundskriv Q-0013/97).

- Ordinære fosterhjem er hjem der barn plasseres hos omsorgspersoner utenfor familien, hos slektninger eller den av de biologiske foreldre som på et gitt tidspunkt ikke har den daglige omsorgen.
- Forsterkede fosterhjem tar imot barn med særlige behov og mottar tjenester, ytelser, avlastningsordninger eller ekstra lønn som kompensasjon.
- Beredskapshjem tar imot barn i akutsituasjoner. I Oslo kommune er disse knyttet til, og administrert av, Barne- og familieetaten.

Private plasseringer kan foretas av foreldrene uten tiltak fra barneverntjenesten og faller dermed utenfor lovens fosterhjemsbegrep. Ut fra kriterier nevnt i § 4-7 i barnevernloven kan likevel barneverntjenesten kreve å undersøke hjemmet med sikte på godkjenning.

Ved plassering i fosterhjem skal det inngås skriftlig avtale mellom barneverntjenesten og fosterforeldrene. Barne- og familiedepartementets avtaleformular (Q-0223) skal benyttes uavhengig av plasseringsgrunnlag, eventuelt med tilleggssavtale. For å sikre fosterbarnet en god omsorgssituasjon skal det ved utarbeidelse av avtalen legges vekt på å skape trygghet og

forutsigbarhet for fosterforeldrene. Fosterhjemsavtalen skal gjennomgås minimum en gang pr. år med henblikk på revisjon. Barneverntjenesten bør samarbeide aktivt med Barne- og familieetaten om inngåelse av fosterhjemsavtalen.

For barn som har vært plassert i samme fosterhjem i mer enn 2 år kan barneverntjenesten, dersom forholdene vurderes som gode, beslutte at antall oppfølgingsbesøk skal reduseres fra 4 til minimum 2 ganger i året, jf. kap. 11.4 i retningslinjer for fosterhjem. Beslutningen om å redusere antall besøk skal begrunnes skriftlig. Beslutningen er ikke et enkeltvedtak i henhold til forvaltningsloven, og kan derfor ikke påklages.

2.1 Prinsipper om forsterkning

Forsterkingstiltak skal vurderes ut fra barnets særlige behov, ikke ut fra fosterhjemmets økonomiske situasjon. Fosterhjemmet kan bl.a. forsterkes ved at en av fosterforeldrene helt eller delvis er hjemmeværende for kortere eller lengre tid.

Forsterkning kan gis:

- i forhold til barnets særlige og/eller store omsorgs- og utviklingsbehov
- ved funksjonshemming og store psykososiale utviklings- og/eller tilpassingsproblemer
- ved etablering i nytt fosterhjem og/eller særlige behov etter flere flyttinger, jf. praksis ved adopsjon
- ved plassering av flere barn samtidig
- ut fra fosterhjemmets spesielle behov, i form av avlastning eller tiltak som styrker fosterhjemmets forutsetninger for å ivareta omsorgsoppgaven.

Behovet for forsterkning skal vurderes fortløpende. Forsterkingstiltaket kan være tidsbegrenset, men bør som hovedregel ikke være kortere enn 6 måneder. Endring i avtalen om forsterkning bør gis med minimum 3 måneders varsel. Det skal utarbeides tilleggsavtale til fosterhjemsavtalen mellom fosterforeldre og barneverntjenesten hvor det redegjøres for bakgrunnen for forsterkingen, avtalt godtgjørelse og andre forsterkningstiltak (for eksempel avlastning), utgiftsdekning, forventet periode og tidspunkt for evaluering (jfr. avtaleskjema Q-0223).

2.2 Godtgjøring til fosterforeldre

Det skilles mellom arbeidsgodtgjøring til fosterforeldrene og utgiftsdekning som skal dekke hoveddelen av løpende utgifter knyttet til fosterbarnet. I rundskriv fra Kommunenes sentralforbund (KS) defineres hvilke utgifter som er medregnet i utgiftsdekningen. I hovedsak bør dette følges, men barneverntjenesten kan i særlige tilfelle, for eksempel som en forsterkning, inngå egen avtale ved spesielt høye utgifter til noen av disse formålene, jf. BFDs retningslinjer Q-0820 TRE, side 6, om ekstrautgifter.

- For ordinære fosterhjem:
Som hovedregel benyttes KSs veiledende satser for arbeidsgodtgjøring og utgiftsdekning pr. barn, slik de framkommer i eget rundskriv fra KS. Satsene reguleres årlig.
- For forsterkede fosterhjem:
Forhøyet arbeidsgodtgjøring skal i hovedsak kompensere for bortfall av annen arbeidsinntekt og innebærer normalt at minst en av fosterforeldrene, helt eller delvis, ikke har annet arbeid ved siden av fosterhjemsoppdraget.

Arbeidsgodtgjøringen til fosterforeldre i forsterket fosterhjem fastsettes etter avtale mellom bydelen og fosterhjemmet. Arbeidsgodtgjøring ved hel eller delvis (prosentvis) frikjøp fra annen

arbeidsinntekt skal normalt ikke beregnes av lønn lavere enn tilsvarende **lønnstrinn 20** i Oslo kommunes regulativ. Fosterforeldrenes formelle og relevante kompetanse skal også inngå i vurderingsgrunnlaget når arbeidsgodtgjøringen fastsettes.

Ved plassering av søsken i forsterket fosterhjem skal det normalt ikke utbetales mer enn en godtgjøring. Arbeidsgodtgjøringen ved hel eller delvis (prosentvis) frikjøp fra annen arbeidsinntekt skal ved plassering av to eller flere barn normalt ikke beregnes av lønn lavere enn **lønnstrinn 25**. Utgiftsdekning utbetales pr. barn.

Dersom en annen bydel/kommune ønsker å plassere et barn i et forsterket fosterhjem hvor en bydel allerede utbetaler forhøyet arbeidsgodtgjøring, skal det stilles krav om samordning av ytelser og tjenester.

Ved private plasseringer jf. § 4-7 i barnevernloven skal det vanligvis ikke gis kommunal godtgjøring selv om barnevernet har godkjent hjemmet. Men barnevernet kan, etter en konkret vurdering, yte hel eller delvis godtgjøring også ved en privat plassering. Fosterhjems plassering hos biologiske foreldre kan ved særlige tilfeller godkjennes. Biologiske foreldre vil normalt ikke kunne kreve godtgjøring for egne barn, jf. foreldrenes forsørgerplikt.

Fosterforeldre anses normalt som oppdragstakere og er derfor ikke arbeidstakere i arbeidsmiljølovens forstand. Arbeidsgodtgjøring skattelegges som vanlig lønn og kommunen betaler arbeidsgiveravgift av dette beløpet. Fosterforeldre er heller ikke arbeidstakere i ferielovens forstand, og har derfor ikke rett til feriepenger, heller ikke om de får godtgjøring som forsterket fosterhjem.

2.3 Opplæring

Barneverntjenesten i bydelene har ansvar for at fosterforeldre får nødvendig opplæring og oppfølging. Alle fosterforeldre skal ha tilbud om deltakelse på kurs eller konferanse.

2.4 Reisegodtgjøring

I følge avtaleskjemaet plikter barneverntjenesten å opprette en skriftlig avtale om foreldrenes og evt. andres samvær og kontakt med barnet under oppholdet i fosterhjemmet. Barneverntjenesten skal dekke fosterforeldrenes utgifter i forbindelse med samvær, og kan ved behov dekke reise til besøk hos barnets familie. Etter avtale dekkes også reiseutgiftene ved spesielt lange avstander til terapeutisk behandling og samarbeidsmøter med barneverntjenesten. Videre skal barneverntjenesten dekke utgifter til reiser som fosterforeldrene er pålagt, for eksempel ved avtalt samvær med fosterbarnet og foreldre/slekt.

Ved bruk av egen bil benyttes Oslo kommunes gjeldende regulativ for kjøregodtgjøring. Det utbetales ikke særtillegg for kjøring innenfor Oslo. Andre faktiske utgifter, for eksempel bompenger, må dokumenteres. All godtgjørelse utbetales på grunnlag av innlevert tjenestebilskjema.

2.5 Egenbetaling

Dersom det anses rimelig ut fra foreldrenes økonomiske situasjon kan bydelen kreve at foreldre betaler oppfostringsbidrag for barn som er plassert utenfor hjemmet, jf. § 9-2 i barnevernloven.

Dersom det anses rimelig kan bydelen kreve egenbetaling av barnet når det er plassert utenfor hjemmet som følge av et vedtak etter barnevernloven, jf. § 9-3. Adgang til å kreve slik

egenbetaling er nærmere regulert i forskrift om barnevernets adgang til å kreve egenbetaling fra barnet til dekning av oppholdsutgifter av 21. desember 1992. Adgangen er begrenset.

Det er ikke adgang til å kreve egenbetaling fra foreldre eller barn ved hjelpetiltak som iverksettes etter lov om barnevern § 4-4 (jf. lovens § 9-1 annet ledd) mens barnet bor i hjemmet.

2.6 Forvaltning av barnetrygd

Barnetrygden utbetales fosterforeldrene og skal gå til underhold av barnet og dekke utgifter til større utlegg som sportsutstyr, sykkel, skoleturer og lignende.

2.7 Fosterbarn med kronisk sykdom/funksjonshemming

Dersom barneverntjenesten plasserer barn med kronisk sykdom/funksjonshemming i fosterhjem i en annen bydel/kommune, bør de to bydelene/kommunene snarest mulig avklare og samordne ansvaret for tjenestetilbudet. Barneverntjenesten som foretar plasseringen av barnet skal ta initiativ til, og har ansvaret for, samordningen, gjerne i form av individuell plan (IP). Avlastningstiltak og lignende som fosterforeldre trenger på lik linje med andre foreldre til funksjonshemmede barn, skal de søke sosialtjenesten i bostedskommunen om på ordinær måte, og utgiftene dekkes av oppholdsbydelen (-kommunen).

Spesialpedagogisk hjelp før opplæringspliktig alder er hjemlet i opplæringslovens § 5-7. Vedtak om slik hjelp fattes i Oslo kommune av Undervisningsetaten etter utredning av PP-tjenesten. Bydelens/kommunens økonomiske ansvar for barn plassert av barneverntjenestens utenfor egen bydel/kommune er hjemlet i § 18-1 b i Forskrift til opplæringsloven. I saker som gjelder kostnader til opplæring eller spesialpedagogiske tiltak bør barneverntjenesten samarbeide med Utdanningsetaten.

2.8 Forsikring for barnet

Barn som er plassert i fosterhjem av Oslo kommune er forsikret i forhold til ulykke, invaliditet og død gjennom Oslo kommunes sentrale forsikringsordning. Forsikringsordningen beskrives i rundskriv om forsikring i Oslo kommune.

I henhold til fosterhjemsavtalen står bydelen (kommunen) ”økonomisk ansvarlig for skader barnet måtte påføre fosterhjemmet når skadene ikke kan tilskrives åpenbar forsømmelse av skadeforebyggende mulighet fra fosterforeldrenes side, eller skadene dekkes av eventuell forsikringsavtale som fosterforeldrene har. Ansvar for skade som barnet måtte påføre tredjemann reguleres av alminnelige erstatningsrettslige regler”.

Bydelens ansvar for fosterbarns skadevoldelse i fosterhjemmet eller overfor fosterforeldre gjelder bare i de tilfeller hvor skaden ikke dekkes av eventuelle forsikringsavtaler som fosterforeldrene har. De fleste hjem- og innboforsikringer samt familiereiseforsikringer dekker i utgangspunktet husstandsmedlemmene. Hvorvidt fosterbarn dekkes under husstandbegrepet kan variere både når det gjelder forsikringstype og forsikringsselskap. Normalt vil imidlertid hjem- og innboforsikringer også dekke fosterbarn. Fosterforeldre bør derfor rådes til å kontakte sine respektive forsikringsselskap for å få kunnskap om hvorvidt forsikringene også dekker fosterbarn.

Fosterhjemsavtalen gir ikke hjemmel for å pålegge bydelen ansvar for fosterbarns skadevoldelse overfor tredjemann. Ifølge brev datert 22.06. 1995 fra Barne- og familiedepartementet mener imidlertid departementet at når kommunen v/barnevernet har overtatt omsorgen for et barn bør skadeserstatningsloven § 1-2 få analogisk anvendelse i forhold til bydelens ansvar for fosterbarnet, slik at kommunen kan være ansvarlig overfor tredjemann. Bydelens erstatningsansvar vil da være begrenset tilsvarende foreldrenes ansvar, jf. skadeserstatningsloven § 1-2 nr. 2, for tiden med

inntil kr. 5.000,- pr. skadevoldelse. Departementet vurderer å endre fosterhjemsavtalen på dette punkt i tråd med sine uttalelser.

3. Tilsyn

Tilsynsfører som settes inn som et omsorgsstyrkende tiltak i hjemmet (jf § 4-4 i lov om barnevern), eller som engasjeres for å føre tilsyn med barn i fosterhjem (jf § 8 i forskrift om fosterhjem), anses som oppdragstaker i barnevernet. Dette innebærer at tilsynsførere ikke er arbeidstakere i arbeidsmiljølovens eller ferielovens forstand.

Det skal inngås skriftlig oppdragsavtale mellom barneverntjenesten og oppdragstaker hvor bl.a. oppdragets omfang, rapportering, godtgjøring, rettigheter og plikter er fastsatt.

Barneverntjenesten skal gjennomgå mottatte tilsynsrapporter omgående, vurdere innholdet og gi tilsynsfører en tilbakemelding. Tilsynsrapportene skal eventuelt også oversendes omsorgsbydel/kommune.

Alle tilsynsførere skal gis opplæring i arbeidet som tilsynsfører. Det er omsorgsbydelen som har ansvar for å dekke alle utgifter til lønn og opplæring av tilsynsfører.

Tilsyn i beredskapshjem ivaretas av Barne- og familieetaten.

3.1 Vurdering av kvalifikasjoner

Hovedregel bør være at det stilles krav om faglige kvalifikasjoner/relevant utdanning, erfaring fra arbeid med barn og familier og personlig egnethet. I begge typer tilsyn skal tilsynsfører utarbeide rapporter til barneverntjenesten, og kan i enkelte tilfeller bli innkalt som vitne under fylkesnemndsbehandling. I tillegg bør det legges vekt på å finne en person som barnet kan få tillit til. Det er tilsynsførers kvalifikasjoner (kompetanse og erfaring) som i den enkelte sak bestemmer godtgjøringens størrelse.

3.2 Tilsyn med fosterhjem

Barneverntjenesten skal føre tilsyn med barn plassert i fosterhjem og oppnevne tilsynsfører for barnet, jf. § 4-22 fjerde ledd i barnevernloven, § 8 i forskrift om fosterhjem og kap. 12 i retningslinjer for fosterhjem. Det er barneverntjenesten i den bydelen/kommunen hvor fosterhjemmet ligger som har ansvar for å oppnevne tilsynsfører og å føre tilsyn.

Formålet med tilsynet skal være å føre kontroll med at barnet får tilfredsstillende omsorg i fosterhjemmet, og at de forutsetninger som er lagt til grunn for plasseringen blir fulgt opp i fosterhjemmet.

For barn som har fylt 15 år og som har vært plassert i samme fosterhjem i mer enn 2 år kan barneverntjenesten beslutte at tilsynet skal reduseres, jf. kap. 12.4 i retningslinjer for fosterhjem. Beslutningen om redusert tilsyn skal ha en skriftlig begrunnelse, og det skal foreligge skriftlig samtykke fra barnet. Beslutningen er ikke et enkeltvedtak i henhold til forvaltningsloven, og kan derfor ikke påklages.

Når det gjelder tilsynsfører i fosterhjem forutsettes det i forarbeidene til barnevernloven at tilsynsførere rekrutteres fra et bredt utvalg av personer med nødvendig innsikt i og erfaring fra arbeid med barn, og at vedkommende får en uavhengig funksjon i forhold til både

barneverntjenesten og fosterforeldrene. Ansatte i barneverntjenesten skal derfor ikke oppnevnes som tilsynsførere. I Oslo kommune innebærer dette ansatte innenfor bydelsbarnevernet.

3.3 Tilsynsfører i hjemmet

Etter § 4-4 annet ledd i barnevernloven kan barneverntjenesten, som et hjelpetiltak, sette hjemmet under tilsyn ved at det oppnevnes tilsynsfører for barnet. Dersom vilkårene i § 4-12 i loven er til stede kan fylkesnemnda gi pålegg om tilsyn etter lovens § 4-4 fjerde ledd. Tilsynsføreropp-gaven innebærer både rådgivende og hjelpende funksjoner overfor foreldrene i tillegg til at de skal føre kontroll på vegne av barneverntjenesten.

3.4 Godtgjøring

Godtgjøring for oppdraget som tilsynsfører avtales mellom bydel og oppdragstaker i egen oppdragsavtale.

For tilsynsførere med formelle kvalifikasjoner – utdanning på høyskolenivå – skal godtgjøringen normalt ikke være lavere enn timesatsen ved **lønnstrinn 30** i Oslo kommunes regulativ. For tilsynsførere uten formelle kvalifikasjoner skal godtgjøringen normalt ikke være lavere enn timesatsen ved **lønnstrinn 25** i Oslo kommunes regulativ. For- og etterarbeid godtgjøres med inntil 2 timer pr. besøk.

Arbeidsgodtgjøringen skattlegges som vanlig lønn, og det betales arbeidsgiveravgift av dette beløpet. Tilsynsfører er ikke arbeidstaker i ferielovens forstand, og har derfor ikke rett til feriepenger.

Ved bruk av egen bil benyttes Oslo kommunes gjeldende regulativ for kjøregodtgjørelse. Det utbetales ikke særtillegg for kjøring innenfor Oslo. Andre faktiske utgifter, for eksempel bompenger, må dokumenteres. All godtgjøring utbetales på grunnlag av innlevert tjenestebilskjema.

4. Hjelpetiltak

4.1 Miljøarbeider i hjemmet

Tiltaket omfatter miljøarbeider i hjemmet som settes inn overfor barnet og/eller familien og har som målsetting å styrke foreldrenes omsorgsevne, avlaste familien i en begrenset periode for å hindre utmatting hos foreldrene, eller hindre at barn blir utsatt for omsorgssvikt. Hvis forholdene i hjemmet tilsier det, kan tiltaket bli satt inn for å unngå plassering av barn utenfor hjemmet. Tiltaket må baseres på frivillighet og i samarbeid med familien, og kan ikke erstatte eventuell tilsynsfører i hjemmet.

Det bør stilles krav om reelle kvalifikasjoner, erfaring fra arbeid med barn og familier og personlig egnethet som evne til å skape kontakt og samarbeid med barnet og familien. Det er miljøarbeiderens kvalifikasjoner (utdanning og erfaring) som i den enkelte sak bestemmer godtgjøringens størrelse.

Det skal inngås skriftlig oppdragsavtale mellom barneverntjenesten og oppdragstaker hvor bl.a. oppdragets omfang, godtgjøring, og partenes rettigheter og plikter er fastsatt. Miljøarbeidere godtgjøres normalt etter samme regler som tilsynsførere.

4.2 Besøkshjem

Besøkshjem er i første rekke et forebyggende barneverntiltak for barn som trenger et midlertidig skifte i miljø.

Det skal inngås skriftlig avtale mellom barneverntjenesten og oppdragstaker hvor bl.a. oppdragets omfang, godtgjøring, og partenes rettigheter og plikter er fastsatt.

Som hovedregel benyttes KSs veiledende satser for arbeidsgodtgjøring og utgiftsdekning pr. barn, slik de framkommer i eget rundskriv fra KS. Satsene reguleres årlig. For barn med psykiske og/eller fysiske funksjonshemminger vil det være naturlig å benytte høyere betalingssetter.

Særskilte utgifter skal avtales med barneverntjenesten på forhånd.

Arbeidsgodtgjøringen skattlegges som vanlig lønn, og det betales arbeidsgiveravgift av dette beløpet. Avlaster er ikke arbeidstaker i ferielovens forstand, og har derfor ikke rett til feriepenger.

4.3 Støttekontakt

Støttekontakter benyttes som et forebyggende tiltak overfor barn og unge med særlige behov som bor hjemme eller i fosterhjem. Støttekontaktens viktigste oppgave er å styrke de sosiale ferdigheter, knytte kontakter med andre barn og voksne og hjelpe det enkelte barn til en meningsfull fritid.

Ved oppnevning av støttekontakt kan det settes krav til erfaring fra arbeid med barn i tillegg til personlig egnethet som evne til å skape kontakt og samarbeid med barnet og familien.

Det skal inngås skriftlig oppdragsavtale mellom barneverntjenesten og oppdragstaker hvor bl.a. oppdragets omfang, godtgjøring, og partenes rettigheter og plikter er fastsatt.

Støttekontakten godtgjøres normalt ikke lavere enn timesats tilsvarende **lønnstrinn 17** i Oslo kommunes regulativ.

Ved oppdrag som krever særskilt kompetanse kan bydelen avtale høyere godtgjøring. Arbeidsgodtgjøringen skattlegges som vanlig lønn, og det betales arbeidsgiveravgift av dette beløpet. Støttekontakten er ikke arbeidstaker i ferielovens forstand, og har derfor ikke rett til feriepenger.

Utgiftsdekning ytes etter individuell vurdering.

5. Overgangsordning

Det anbefales at bydelene tar initiativ til å reforhandle inngåtte oppdragsavtaler slik at godtgjøringen blir i overensstemmelse med dette fellesskriv.

Sylvi Listhaug
byråd

Bjørg Månunum Andersson
kommunaldirektør